

Finansdepartementet
Finansmarknadsavdelningen, Bankenheten

Vår referens
Jan Nyquist

Er referens
Fi2019/04029/B

Yttrande över betänkandet – En ny riksbankslag (SOU 2019:46)

Totalförsvarets rekryteringsmyndighet (Rekryteringsmyndigheten) begränsar sitt svar till avsnitten om krigsplacering.

Rekryteringsmyndigheten är positiva till förslagen som innebär att Riksbankens roll för samhällets krisberedskap och höjd beredskap förtydligas och förstärks.

Av 6 kap 1 § lagen (1994:1809) om totalförvarsplikt, LTP, framgår att när det råder höjd beredskap kan regeringen föreskriva om allmän tjänsteplikt om det behövs för att verksamhet som är av särskild vikt för totalförsvaret skall kunna upprätthållas. Allmän tjänsteplikt kan fullgöras genom att en anställd kvarstår i sin anställning, 6 kap 2 § LTP. Den allmänna tjänsteplikten gäller endast under höjd beredskap och innebär därför inga skyldigheter för den enskilde i fredstid. Vid höjd beredskap kan regeringen besluta att alla - eller vissa - anställda i staten, kommunerna, regionerna eller i det privata näringslivet ska omfattas av allmän tjänsteplikt och vara skyldiga att kvarstå i sin anställning och därigenom fullgöra plikten.

Som framgår ovan innebär inte krigsplacering för eventuell kommande allmän tjänsteplikt några skyldigheter för den enskilde under fred. Under fred innebär inte heller krigsplaceringen någon ändring av förhållandet mellan arbetstagare och arbetsgivare. Som följer av 6 kap 2 § LTP blir planeringen av den anställdes kommande tjänstgöring med allmän tjänsteplikt inklusive krigsplaceringen automatiskt inaktuell om anställningsförhållandet upphör. Sammanfattningsvis kan konstateras att eftersom denna typ av krigsplacering är en ensidig planeringsåtgärd från arbetsgivarens sida utan några rättsverkningar gentemot den enskilde i fred, krävs inte enligt Rekryteringsmyndighetens uppfattning något särskilt lagstöd. Planeringsåtgärden kan därför också sägas ske med stöd av anställningsavtalet och förhållandet för olika arbetsgivare, statliga, kommunala eller privata skiljer

sig inte åt. I propositionen 1994/95:6 till LTP sägs för övrigt följande om krigsplacering för allmän tjänsteplikt: *”Den ”krigsplacering” som sker av personal och som är en följd av en myndighets eller en annan arbetsgivares ansvar för verksamheten i krig är således inte tänkt att regleras av lagen. För en person som inte är krigsplacerad i det militära eller det civila försvaret med stöd av den lag som nu föreslås och som därför kan kvarbli i sin anställning får lagens bestämmelser således betydelse endast så till vida att personen till följd av reglerna om allmän tjänsteplikt inte får lämna sin anställning under höjd beredskap.”*

Som en jämförelse mellan staten och kommunerna, regionerna och näringslivet kan också sägas följande. För det fall en krigsplacering för allmän tjänsteplikt redan i fred skulle anses vara en betungande förpliktelse för den enskilde skulle det behöva finnas stöd i lag för en sådan åtgärd, jmf Regeringsformen 8 kap 2 §. Den bestämmelse som finns i 6 § förordningen (2015:1053) om totalförsvaret och höjd beredskap skapar alltså inte en förpliktelse för de enskilda statsanställda, utan denna bestämmelsen är endast en reglering av myndigheternas uppgifter.¹ Förhållandet för anställda i staten respektive övriga aktörer skiljer sig alltså inte åt, vare sig det finns eller behövs lagstöd ska det vara tillåtet för arbetsgivarna att planera för sin personalförsörjning under höjd beredskap.

Mot bakgrund av ovanstående bör det övervägas om frågan, i vilken utsträckning krigsplacering av personal för allmän tjänsteplikt kräver ett uttryckligt lagstöd, ska utredas särskilt.

I och med att beslutet om krigsplacering genom anställningsavtalet i fredstid inte innebär några skyldigheter för den enskilde, bör det också övervägas om möjligheten, enligt 13 kap 6 § i ny riksbankslag, att överklaga ett sådant beslut behövs. Någon möjlighet att överklaga ett krigsplaceringsbeslut finns inte enligt LTP. Inte heller finns någon uttrycklig överklagansmöjlighet enligt förordning (2015:1053) om totalförsvaret och höjd beredskap.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit avdelningschefen Annika Fahlvik och stabschefen Mikael Sundell. Generaldirektören Christina Malm har beslutat efter föredragning av chefsjuristen Jan Nyquist.

Christina Malm

Jan Nyquist

¹ Personal som är anställd hos en myndighet och som inte tas i anspråk i totalförsvaret i övrigt får, med stöd av anställningsavtalet, krigsplaceras vid myndigheten.